

Nationaal Park
Drents-Friese Wold

Nationaal Park
Dwingelderveld

Holtingerveld

Nationaal Park Drents-Friese Wold, Nationaal Park Dwingelderveld en Oerlandschap Holtingerveld

foto: Karin Broekhuijsen

Jaarverslag 2021

Juni 2022

Tekst: Secretariaat Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek

Fotografie: IVN en Nationaal Park, Holtingerveld tenzij anders vermeld.

Jaarverslag 2021

Regionaal Landschap Drents-Friese Gensstreek

Vastgesteld door de Stuurgroep Regionaal Landschap Drents-Friese Gensstreek

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Stuurgroep Regionaal Landschap	7
Nationale en internationale Samenwerking	8
Nationale Parken programma ministerie LNV	8
Nationaal overleg en SNP	8
Europese Samenwerking via Europarc Federation	8
Communicatie en Educatie	9
Werkgroep Communicatie & Educatie	9
Digitale media	9
Geprinte media	10
Onderwijs	10
Publieksactiviteiten	10
Juniorrangers	11
Gastheerschap	11
Bezoekerscentra	11
Uitvoeringsprojecten	13
Landschapsbiografie	13
Impuls project	13
Herstel Uffelterboervaartje	14
Vijfsprong Dwingeloo – verbinding dorp en Nationaal Park	14
Recreatieve infrastructuur	15
Onderzoek	15
Bijlagen	16
Bestedingenplan 2021	17
Rekening 2021	18
Samenstelling Stuurgroep en werkgroepen eind 2021	19
Nieuwsberichten websites Nationale Parken Zuidwest Drenthe 2021	20

Voorwoord

Stuurgroep Regionaal Landschap

De Stuurgroep Regionaal landschap Drents-Friese Grensstreek werkt aan versterking van de twee Nationale Parken en het Holtingerveld, in samenhang met het tussenliggende en omliggende landschap in de grensstreek van Drenthe en Fryslân. In de Stuurgroep (samenstelling zie pagina 19) wordt de gezamenlijke ambitie van partijen en de uitvoering ervan besproken. In 2021 heeft de stuurgroep 5 keer vergaderd. Op 9 februari, 25 juni en 19 november was dat online. Op 20 september hebben we elkaar op 1,5 meter kunnen treffen in het bezoekerscentrum in Ruinen, gekoppeld aan een excursie in het Dwingelderveld. Op 11 november hebben we een extra bijeenkomst gehad over de governance in het dorps huis in Wapse.

9 februari werd het aangepaste projectplan voor het impuls project besproken en de aanpak van de evaluatie Governance. Op 25 juni bespraken we het concept van de landschapsbiografie, de voortgang van de governance en de uitbreiding van het evenementenloket naar het Drents-Friese Wold.

Op 20 september bespraken we het advies burgerbetrokkenheid en de uitwerking van de landschapsvisie – plan van aanpak.

11 november bespraken we het advies governance en op 19 november stelden we daarover afspraken vast. Het plan van aanpak landschapsvisie stond opnieuw op de agenda met daarbij een uitgewerkte communicatiestrategie.

Nationale en internationale Samenwerking

Nationale Parken programma ministerie LNV

Formeel loopt het programma Nationale Parken vanuit het Rijk af op 31 december 2022. Het ministerie is daarom een evaluatie van het programma gestart, waarvoor Twijnstra en Gudde is ingehuurd. Ondertussen heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin de minister wordt opgeroepen ook na 2022 geld voor Nationale Parken beschikbaar te stellen.

De uitvoering van de regeling Tijdelijke ondersteuning Nationale Parken verloopt niet helemaal soepel. Deze regeling wordt door de RVO uitgevoerd. Als gevolg van overschrijding van het maximum budget, werden alle beschikkingen procentueel gekort. Dat leidde tot aanpassing van het projectplan met begroting. Deze had echter in het deel voor het Drents-Friese Wold een verschuiving tot gevolg, waardoor ook de subsidiebeschikkingen van de provincie moesten worden aangepast. Een hoop extra werk, zonder meerwaarde voor het resultaat. Naast beperkingen als gevolg van corona, heeft ook deze hobbel gezorgd voor een latere start van het project.

Nationaal overleg en SNP

Op nationaal niveau zijn de nationale parken verenigd in de Stichting Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP). De voorzitter neemt deel in het Algemeen Bestuur. De secretaris vertegenwoordigt onze regio in het coördinatoren overleg. In 2021 waren alle overleggen digitaal. Dit betekent een veel hogere opkomst bij de overleggen. Helaas heeft het een negatief effect op onderling informeel contact.

Europese Samenwerking via Europarc Federation

Ook de Europese vergaderingen zijn in 2021 wederom allemaal online geweest. De geplande Europarc conferentie in oktober 2021 in Leeuwarden is uitgesteld naar 2023. In de online jaarvergadering is Ignace Schops, directeur van het Belgische Kempen en Maasland na 7 jaar afgetreden als voorzitter van de Europarc Federatie. De Tsjechische Michael Hošek is gekozen als nieuwe voorzitter van het bestuur van de federatie. Hendrik Oosterveld, voormalig voorzitter van SNP en het overlegorgaan Drentsche Aa, is gekozen tot lid van het bestuur van Europarc. Laura Peters (voorheen juniorranger uit de Weerribben-Wieden) is afgetreden als jeugdvertegenwoordiger in het bestuur van Europarc. Leonardo Cerno uit Italië volgt haar op.

Communicatie en Educatie

De Nationale Parken vertellen het verhaal van de Nederlandse Natuur

Werkgroep Communicatie & Educatie

De werkgroep Communicatie, Educatie Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek kwam in 2021 vijf maal bijeen, waarvan het merendeel via Teams. Belangrijk terugkerend agendapunt was de invulling van de beleefweek. Een sub werkgroep met daarin vertegenwoordigd terreinbeherende organisaties, gastheren uit de Drents Friese regio, IVN en gemeente Westerveld heeft de beleefweek voorbereid en terug gekoppeld aan de werkgroep C&E. Overige terugkerende agendapunten waren de stand van zaken rond het actieplan C&E, RVO project Drents Friese grensstreek en de IVN trektochten..

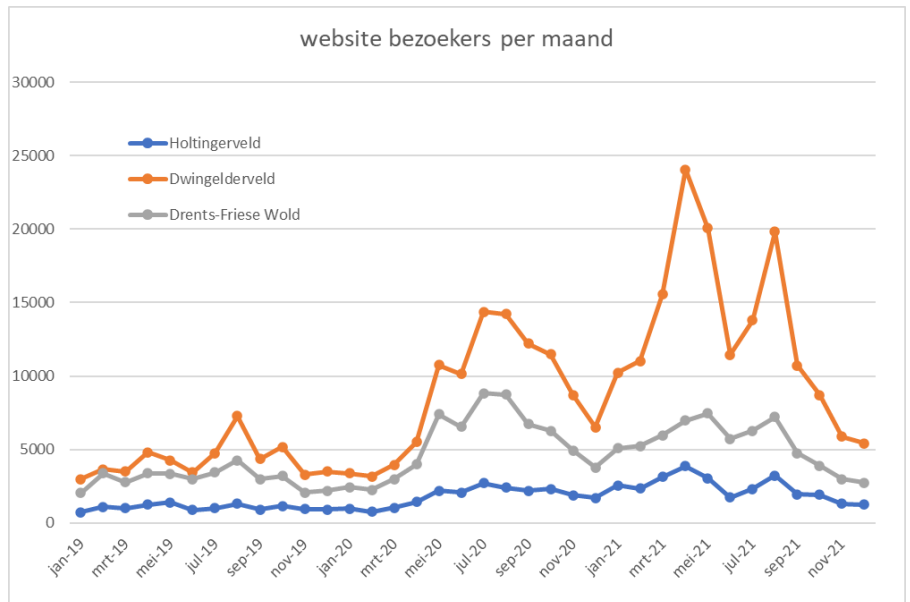
Digitale media

In Zuidwest Drenthe hebben de drie natuur gebieden elk een eigen website die actueel wordt gehouden. De sites zijn ondergebracht onder een portalsite: www.regionaallandschap-drenthe.nl Naast de communicatie over de Nationale Parken worden de websites benut voor communicatie over projecten Ook in 2021 is het effect van corona en de grotere belangstelling voor natuur terug te zien aan de bezoekersaantallen op de site. Vooral in juli en augustus toen iedereen vakantie vierde in eigen land.

Op Twitter heeft @Dwingelderveld 2762 volgers, @Nationaalparkdf 2373 @Holtigerveld1 blijft met 65 volgers wat achter. Dit is overigens wel bijna een verdubbeling ten opzichte van de 35 volgers eind 2020.

Websites statistiek

In de Drents Friese regio hebben de drie natuurgebieden elk een eigen website die actueel wordt gehouden. De sites zijn ondergebracht onder een portalsite. In de grafiek is te zien dat de websites, vermoedelijk met dank aan Covid-19 en toenemende populariteit van natuur, meer bezocht worden. De toename die we in 2020 zagen, zet door naar 2021.

Geprinte media

Voor de recreanten hebben we de jaarlijkse Natuurkrant uitgegeven. Vrijwel alle exemplaren waren eind juli in omloop gebracht. De krant blijft onverminderd populair.

Veldwijzer is in juni en december verschenen. In juni onder andere aandacht voor effecten van toegenomen recreatiedruk op natuur. En in november een special over vrijwilligerswerk in de natuur. Er zijn in 2021 geen nieuwe folders uitgekomen.

Onderwijs

Voortgezet onderwijs

Door covid19 zijn veel activiteit in het onderwijs niet doorgegaan. Het poelen onderzoek uitgevoerd door leerlingen van Stad en Esch (Diever) heeft wel doorgang kunnen vinden. Daarnaast zijn er voorbereidingen getroffen met een aantal VO scholen voor een Jongeren Advies Programma. De scholen zijn Stellingwerf College Oosterwolde 3 VWO en 5VWO, Roelof van Echten College Technasium brugklas, Wolfsbos Hoogeveen 4 atheneum. Uitvoering vindt plaats voorjaar 2022.

Publieksactiviteiten

Beleefweek

Van 2-5 september was de eerste beleefweek in de Drents-Friese Grensstreek. Het weer klaarde na weken precies op, zodat we letterlijk het gebied in het zonnetje konden zetten. De heidevelden kleurden paars, de bomen in volle kracht, de velden in de zon. En een prachtig programma, met veel activiteiten en excursies voor inwoners en toeristen. Maar ook bijvoorbeeld voor schoolkinderen of gehandicapten.

De excursies vonden in alle delen van het gebied plaats. Vanaf het Buitencentrum in Appelscha was er bijvoorbeeld een wildplukexcursie en een bushcraftavontuur met de boswachter. In Havelte begon een fietstocht waarbij de groep op zoek ging naar de zichtbare sporen van de Tweede Wereldoorlog in het veld! In Doldersum werd het verhaal van de schapen en de heide verteld en er was een fotografieworkshop bij Lhee. Opmerkelijk was het feit dat er free publicity was in de vorm van een uitzending op TV over het nationaal park en de beleefweek www.npostart.nl/promenade/29-08-2021

De beleefweek is een nieuw initiatief en een prettige samenwerking met partners in de Drenst-Friese Grensstreek, IVN, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, IVN Westerveld en de provincie Drenthe. Het evenement stelt inwoners en toeristen in staat om op een actieve manier (opnieuw) kennis te maken met de Drents-Friese Grensstreek. Als organisatie keken we samen terug en maken nu plannen voor een nieuwe Beleefweek in het najaar van 2022. Daarmee een mooie opmaat voor een terugkerend evenement in de Drents-Friese Grensstreek!

Dag van het Nationaal Park

Tijdens de jaarlijkse dag van de nationale parken was er aandacht voor de kinderen van de basisschool die werden uitgedaagd om een verhaal te schrijven (een Tiny Tales wedstrijd) waarin het Nationaal Park een belangrijke plek had. In de Drents-Friese Regio hebben vier scholen daar aan meegedaan OBS De Hoeksteen (Vledder), OBS De Kievitshoek (Wilhelminaoord), W.A. Storkschool (Dwingeloo) en OBS Oosterveld school (Uffelte).

Juniorrangers

De groep vrijwilligers van de junior rangers is veranderd van samenstelling maar met enthousiaste nieuwe mensen op niveau gebleven. Programma heeft grotendeels plaats kunnen vinden inclusief het zomerkamp op het scouting terrein in het Nationaal Park Dwingelderveld. Met prachtig weer en mooie activiteiten was het een geslaagde happening.

Gastheerschap

In 2021 is de gastheerschap cursus geannuleerd en verplaatst naar februari 2022. Deze heeft inmiddels plaatsgevonden. De terugkomdag voor de gastheren heeft uiteindelijk plaatsgevonden op 2 november. Op een mooie oude en tegelijk nieuwe locatie van museum De Proefkolonie in Frederiksoord. In het programma was ruimte voor belangrijke ontwikkelingen in het gebied en voor kennismaken met elkaar en het bezichtigen van het museum De proefkolonie.

Bezoekerscentra

Evenals in 2020 zijn de deuren van de bezoekerscentra ook in 2021 meer gesloten geweest dan we graag hadden gezien. Generieke sluitingen als gevolg van maatregelen waren er van 1 januari tot en met 27 april en vanaf 18 december tot het einde van het jaar. In de tussentijd golden beperkende maatregelen en afstand houden. De centra hebben geprobeerd de dienstverlening voor bezoekers zo goed mogelijk op orde te houden. Zo heeft het bezoekerscentrum Ruinen weer gewerkt met een buitenbalie op drukke dagen. En in het centrum bij Terwisscha zijn tijdens sluitingen op momenten dat de horeca wel open mocht voor afhalen, ook informatiematerialen en bijvoorbeeld kabouterspullen uitgeleend via de horeca.

Bezoekerscentrum Ruinen

Het centrum Ruinen heeft in 2021, ondanks de sluitingen, nog 114.000 bezoekers mogen ontvangen, veelal uit Nederland. De speelnatuur is veel gebruikt en is in 2021 aangepast aan kinderen met een beperking.

Door corona zijn de speciale activiteiten voor scholen, zoals de Big 5, niet doorgestaan. Ook vrijwel alle reguliere evenementen zijn afgelast. Wel hebben we actief online wandelroutes gepromoot. Ook hebben we een online lezing georganiseerd over Jac P Thijssen en het Dwingelderveld.

Werkzaamheden voor het evenementenloket waren zeer beperkt, omdat er door corona vrijwel geen evenementen door konden gaan. In totaal zijn er 14 aanvragen ingediend. 12 ervan zijn ook doorgestaan. De andere 2 voldeden niet aan de coronarichtlijnen.

Voor het overige is geprobeerd de reguliere dienstverlening zo goed mogelijk aan coronaregelgeving aan te passen.

Bezoekerscentrum Terwisscha

Naast de reguliere activiteiten van openstelling, baliefunctie en excursies, zijn een drietal projecten uitgevoerd in 2021. De doorzichtige glazenwand bij het kleine ven aan het familiepad is gerepareerd, zodat de lekkage wordt opgelost, en ervoor is gezorgd dat het water goed kan worden weggepompt.

Een aantal aantal (picknick)banken langs het familiepad zijn vervangen.

De bijenwand aan het begin van de toegangsweg naar het buitencentrum is gerenoveerd.

Toegangspoort Holtingerveld

De recreatieroutes die starten vanaf de toegangspoort zijn niet op orde. Foldermateriaal, kaarten en bewegwijzering komen niet goed overeen. Een werkgroep onder leiding van de gemeente Westerveld is gestart om hier duidelijk in te scheppen. Dat vergt nog veel overleg, omdat de invloed van verschillende gerechtelijke uitspraken over aantasting van natuur, ook hier doorwerken. Verder zijn evenementen ook hier afgelast en hebben we net als in 2020 weer een toename gezien van individuele bezoekers op momenten dat andere vrijetijdsbestedingen gesloten waren.

Uitvoeringsprojecten

Landschapsbiografie

In 2020 hebben we bureau Overland gevraagd om een landschapsbiografie voor de Drents-Friese Grensstreek op te schrijven. Uitgangspunt voor de biografie is dat zo objectief mogelijk de ontstaansgeschiedenis van ons landschap beschrijft. Daarbij bijzondere aandacht voor de verbindende elementen en de nu nog zichtbare sporen in het landschap. In juni is de tekst van de biografie in concept door de Stuurgroep vastgesteld en vrijgegeven om te delen. De biografie is in september online via de website voor iedereen te raadplegen. Mensen die nog onderdelen missen of fouten zien, kunnen dat aangeven. Op 25 november hebben de schrijvers de biografie in een webinar gepresenteerd. In de live uitzending deden ongeveer 160 mensen mee. Het webinar is opgenomen en via YouTube gedeeld. Eind 2021 was deze opname ruim 300 keer bekeken. De bedoeling is om de biografie eind 2022 in boekvorm uit te geven. De biografie dient ook als basis voor de te ontwikkelen landschapsvisie.

Impuls project

Voor 2021-2023 hebben we subsidie van het Rijk gekregen voor doorontwikkeling van onze Nationale Parken richting de nieuwe standaard voor Nationale Parken. De Stuurgroep heeft 5 deelprojecten geformuleerd binnen deze subsidie: opstellen van een gezamenlijke landschapsvisie, versterken van de kwaliteit van het landschap met betrokkenheid van inwoners, een visie op en plan voor duurzaam toerisme met daarbij een bezoekersmanagementplan. En daarbij twee projecten die inzetten op betrekken van mensen. IVN trekt het project Educatie en communicatie waarin zowel jongeren als deelnemers in de verschillende inhoudelijke projecten meer informatie krijgen over natuur en landschap en hoe ze zelf mee kunnen helpen. En het projectonderdeel Naoberschap dat onder verantwoordelijkheid van Landschapsbeheer draait, zorg voor het versterken van de communicatie en participatie in de verschillende projecten. Daarvoor is parttime een communicatieadviseur aangetrokken. En deel 2 is een evaluatie en verbetering van de samenwerking tussen partijen (de governance).

Governance

Voor evaluatie en advies over governance, hebben we advies gevraagd aan Roland Kip – adviseur op het gebied van organisatieontwikkeling en begeleiding van organisatieverandering. Hij heeft in 2021 met alle stuurgroepleden gesproken over de samenwerking tot op heden en de wensen en verwachtingen voor de toekomst. In oktober heeft hij advies uitgebracht, dat in november in een extra sessie met de stuurgroep is besproken. Zijn advies is om eerst een gezamenlijke stip op de

horizon te bepalen en daarna in gesprek te gaan over het hoe van de samenwerking. De Stuurgroep heeft in november dat advies aangenomen. En de stip op de horizon zal in 2022 verder uitgewerkt worden.

Landschapsvisie

Een belangrijk onderdeel van de gezamenlijke stip op de horizon gaat over een visie op landschap. De samenhang tussen natuurgebieden en de omgeving. Hoe kunnen we omgaan met de maatschappelijke opgaven voor het platteland en tegelijkertijd natuur(kwaliteit) beschermen en de omgeving aantrekkelijk houden voor recreanten (zowel toeristen als eigen inwoners). De landschapsbiografie is daarvoor een basis. Een extra landschapsecologische systeemanalyse (LESA) helpt bij het verkennen van de opties en zien van verbanden. De LESA wordt in 2022 afgerond. Van belang is dat de landschapsvisie een brede steun in regio krijgt. Daarom gaan we zoveel mogelijk mensen en wensen vanaf het begin in het proces betrekken. Daarvoor is een communicatie- en participatieplan opgesteld. De inhoudelijke visie zal door een extern bureau worden opgesteld.

Duurzaam toerisme

Toerisme is van groot belang voor de economie in de Drents-Friese grensstreek. Toerisme is voor een belangrijk deel afhankelijk van natuur en landschap, maar beïnvloedt de kwaliteit ervan ook. Met duurzaam toerisme proberen we de balans te vinden tussen economische opbrengsten en kwaliteit van de omgeving. Daarvoor starten we met onderzoek naar waar bezoekers naar toe gaan, wat ze belangrijk vinden en waar de knelpunten ontstaan. Voor de uitwerking van het project Duurzaam toerisme is een nieuwe werkgroep gevormd. Het Recreatieschap trekt deze werkgroep.

Landschapskwaliteit

Naast robuuste natuur van internationale waarde, heeft de Drents-Friese grensstreek ook nog veel gaaf landschap. Landschap waarin de sporen van het verleden nog zichtbaar zijn en wat door mensen hoog gewaardeerd wordt. Met de impuls voor landschapskwaliteit betrekken we inwoners bij de eigen omgeving. We leren ze meer over het ontstaan en de waarde van het landschap voor bijvoorbeeld de biodiversiteit. Door actieve werkgroepen gaan mensen vervolgens zelf aan de slag met herstel en onderhoud van het landschap. Landschapsbeheer Drenthe begeleidt deze groepen. IVN ondersteunt met de educatie. Uitgebreidere informatie over educatie en communicatie staat in het vorige hoofdstuk.

Herstel Uffelterboervaartje

Het Uffelterboervaartje is gegraven om turf af te voeren uit het Uffelterveen naar de Drentse Hoofdvaart. Bewoners en grondeigenaren willen graag dat het vaartje en het historisch verhaal beter zichtbaar en beleefbaar wordt in het landschap. Dit sluit aan bij de ambities voor Nationale Parken nieuwe standaard en daarom is een subsidie verleend voor dit project.

Vijfsprong Dwingeloo – verbinding dorp en Nationaal Park

Ondernemers, inwoners en natuurorganisaties proberen samen de verbinding tussen het dorp Dwingeloo en het Nationaal Park Dwingelderveld te versterken. Bedoeling is om het dorp meer als startpunt voor een bezoek aan het Dwingelderveld te laten functioneren. Daardoor profiteren ondernemers in het dorp meer van de (dag)recreanten. En de druk op de kern van de natuur wordt lager. Daarvoor is nodig dat de wandelpaden tussen dorp en Nationaal Park veilig en aantrekkelijk zijn. Er is subsidie gegeven voor het aanpassen van fiets- wandel- en ruiterspad langs de Drift en het ecologisch/landschappelijk aantrekkelijker inrichten van de bermen.

Recreatieve infrastructuur

Aanpassen trailer parkeerplaats Canadaweg

De grote populariteit van het Drents-Friese Wold voor ruiters en met name het startpunt bij het bezoekerscentrum leidt tot gevaarlijke situaties omdat spelende kinderen en in/uitladen van paarden niet goed samen gaan. Staatsbosbeheer heeft daarom een andere startlocatie voor ruiters ingericht. Om te voorkomen dat wandelaars daar ook parkeren, is de parkeerplaats aangepast en van borden voorzien.

Verplaatsen fietspad De Bongerd Appelscha

De Bongerd was een voormalig dagrecreatie terrein. Dat is nu opgeheven en wordt ingericht als voedselbos. Daarvoor moest het asfalt fietspad verlegd worden (en uitgevoerd in duurzamer materiaal).

Dorpsommetjes Dwingeloo

Aansluitend bij het doel van de vijfspromg, is een andere groep bewoners aan de slag met dorpsommetjes vanuit het dorp. Het thema van de ommetjes is Beleef de ruimte. Alle ommetjes hebben een naam van een planeet. Met de subsidie kunnen bewegwijzeringsbordjes en informatiepanelen geplaatst worden. Alle overleg met betrokken eigenaren wordt door vrijwilligers gedaan.

Onderzoek

Verplaatsen uitkijktoren Aekingerzand – natuurtoets en uitvoeringsplan

De houten uitkijktoren op het Aekingerzand is ooit geplaatst om van bovenaf de herinrichting en ontwikkeling van het Aekingerbroek te kunnen volgen. Nu de natuur zich steeds beter ontwikkeld, komen ook kwetsbare grondbroeders zoals de tapuit terug. Deze vogelsoort reageert op te veel recreatiedruk. De uitkijktoren heeft een aantrekkende werking. Bovendien is de houten toren aan vervanging/groot onderhoud toe. De bedoeling is om de toren te verplaatsen naar de rand. Daarvoor moet wel een natuurtoets gedaan worden. En er moet gezocht worden naar financiën om de oude toren af te breken en een nieuwe te bouwen. Staatsbosbeheer heeft opdracht gekregen om dit onderzoek uit te voeren en halverwege 2022 een dekkende begroting voor een nieuwe toren voor te leggen.

Verplaatsen ATB route Diever- Hoogersmilde – natuurtoets en uitvoeringsplan

In het project Wilde natuur was een van de uitkomsten dat de ATB route Diever-Smilde verlegd moet worden. Om een nieuw trace aan te leggen is een zorgvuldige natuurtoets nodig. Het Nationaal Park heeft opdracht gegeven aan Staatsbosbeheer om dit onderzoek en het aanvragen van vergunningen te regelen.

Bijlagen

Bestedingenplan 2021

Bestedingenplan Regionaal Landschap 2021	budget	gevraagd 1/1 20
1. Bezoeker centraal (beleving, online samenwerking, sturen op recreatie)	€ 80.000,00	€ 13.000,00
natuurkrant		€ 13.000,00
2. Dorp als poort (transferpunten, gastvrij ondernemersschap, productontwikkeling)	€ 30.000,00	€ 38.000,00
bijdrage Tell it leader Marketingagenda		€ 3.000,00
Vijfsprong Dwingeloo		20000
Veldwijzer		€ 15.000,00
3. Landschap tussen natuurgebieden (kwaliteit landschap, innovatie, korte keten, routes en verbinding tussen dorpen en natuur, betrokkenheid agrarisch ondernemers)	€ 20.000,00	€ -
4. Robuuste natuur (versterken biodiversiteit door verbindingen, natuurontwikkeling aansluiten op beleving/recreatie)	€ 22.500,00	€ 1.500,00
vogelkartering Dwingelderveld		€ 1.500,00
Boekjaarsubsidies educatie en communicatie	€ 130.000,00	€ 170.000,00
IVN- coordinatie en uitvoering educatie		€ 100.000,00
Natuurmonumenten BC Dwingelderveld en medewerker		€ 50.000,00
Staatsbosbeheer BC Drents-Friese Wold		€ 20.000,00
ondernemersschap (initiatieven voor en door ondernemers)	€ 15.000,00	€ -
functioneren NP-organisatie	€ 30.000,00	€ 28.820,00
lidmaatschappen		€ 6.320,00
vergaderkosten		€ 7.500,00
voorzonderzoek, processen en opdrachten		€ 15.000,00
Totaal (beschikbaar regulier 277.400 + 50000 Fryslan)	€ 327.500,00	€ 251.320,00

Rekening 2021

Bestedingenplan Regionaal Landschap 2021	totaal	totaal uitgaven (incl
Rekening	bestedingenplan	verplicht)
1. Bezoeker centraal (beleving, online samenwerking, sturen op recreatie)		
aanpassen trailer P-plaat "halve maan"	€ 10.000,00	€ 10.000,00
onderzoek verplaatsen uitkijktoren Aekingerzand	€ 15.000,00	€ 15.000,00
verplaatsen fietspad Bongerd	€ 10.000,00	€ 10.000,00
Atb route Diever verplaatsen (ecologisch en route advies)	€ 20.000,00	€ 20.000,00
verbeteren communicatie toegangsregels borden natuur	€ 25.000,00	€ -
natuurkrant	€ 13.000,00	€ 10.932,95
drukwerk		€ 11.578,64
2. Dorp als poort (transferpunten, gastvrij ondernemersschap, productontwikkeling)		
bijdrage Tell it leader Marketingagenda	€ 3.000,00	€ -
Vijfprong Dwingeloo	€ 20.000,00	€ 20.000,00
dorpsommetjes en landschapselementen W'veld	€ 7.200,00	€ 7.100,00
veldwijzer	€ 13.000,00	€ 12.631,19
3. Landschap tussen natuurgebieden (kwaliteit landschap, innovatie, korte keten, routes en verbinding tussen dorpen en natuur, betrokkenheid agrarisch ondernemers)		
cultuurhistorie Uffelter boervaartje herstel	€ 20.000,00	€ 20.000,00
4. Robuuste natuur (versterken biodiversiteit door verbindingen, natuurontwikkeling aansluiten op beleving/recreatie)		
overview en advies meerjarenonderzoek		
broedvogelkartering Dwingelderveld	€ 10.000,00	€ 854,75
Boekjaarsubsidies educatie en communicatie		
IVN- coördinatie en uitvoering educatie	€ 99.500,00	€ 99.500,00
bezoekerscentrum Natuurmonumenten Dwingelderveld	€ 50.000,00	€ 50.000,00
Staatsbosbeheer BC Drents-Friese Wold	€ 20.000,00	€ 20.000,00
functioneren NP-organisatie		
lidmaatschappen	€ 6.320,00	€ 6.320,00
vergaderkosten, proceskosten	€ 7.500,00	€ 3.046,20
vooronderzoek en opdrachten	€ 15.000,00	€ 2.500,00
begroot € 327.500	€ 364.520,00	€ 319.463,73
resultaat		€ 8.036

Toelichting op de rekening:

Twee voorgenomen projecten zijn wegens tijdgebrek niet in uitvoering genomen. Het betreft de wens om de langjarige data broedvogel inventarisaties Dwingelderveld te gebruiken om een overview studie te doen naar langjarige tendensen. Deze blijft op de wensenlijst voor de toekomst staan. Staatsbosbeheer werkt een plan verder uit. En een pilot met borden om de toegangsregels beter te communiceren, vooral ook naar nieuwe bezoekers, is helaas blijven liggen. Er zijn op het moment geen plannen om dat alsnog op te pakken.

Herdruk van folders daarentegen was niet begroot, maar mede door extra bezoekers, zijn er ook meer folders herdrukt.

Samenstelling Stuurgroep en werkgroepen eind 2021

De organisatie van de Samenwerking in het Regionaal Landschap per eind 2021 is als volgt

Stuurgroep Regionaal Landschap

Voorzitter, onafhankelijk	H. van Hoof
Provincie Drenthe – secretaris	Mw C. Scholten
Provincie Fryslân	D. Hoogland
Provincie Drenthe	H. Jumelet
Waterschap Drents-Overijsselse Delta	H. Odink
Gemeente Westerveld	H. Doeven
Gemeente Ooststellingwerf	Mw M. Jager
Gemeente De Wolden	Mw G. Hempen
Gemeente Midden Drenthe	J. Schipper
Staatsbosbeheer	B. Hummelen
Natuurmonumenten	J. Gorter
Het Drentse Landschap	Mw. S. van der Meer
LTO Noord	A. Steenbergen
Recreatieschap Drenthe	D. Dijkstra
Recron	Mw P. Ellens
Drents Particulier Grondbezit	H.J.G. Westra van Holthe
Maatschappij van Weldadigheid	M. Wiersma

Ambtelijke voorbereidingsgroep

Provincie Drenthe – voorzitter	Mw C. Scholten
Provincie Drenthe – secretaris	Mw E. Sapulete
Provincie Fryslân	A. Kramer
Waterschap Drents-Overijsselse Delta	J. Visser
Gemeente Westerveld	Mw S. Brand
Gemeente Ooststellingwerf	R. Elsendoorn
Gemeente De Wolden	Vacature (waarneming mw R. Stam)
Gemeente Midden Drenthe	Mw M. Huisjes
Staatsbosbeheer	G. Vis
Natuurmonumenten	E. Menkveldt
Het Drentse Landschap	U. Vegter
LTO Noord (agendalid)	T. Wahle
Recreatieschap Drenthe	Mw R. Stam
Recron	Vacature
IVN	W. Meijberg
Maatschappij van Weldadigheid	J. Kruijer
Drents Particulier Grondbezit	M. van Steenwijk

Werkgroep Communicatie, Educatie en marketing

IVN, voorzitter	W. Meijberg
Provincie Drenthe (Holtingerveld)	H. Dekker
Natuurmonumenten	R. Sanders
Gemeente De Wolden	Vacature
Staatsbosbeheer	A. Henckel
Gemeente Midden Drenthe	Mw M. Huisjes
Gemeente Ooststellingwerf	Mw. L. Huisman
Gemeente Westerveld	Mw G. Ebbeling
Provincie Drenthe,	Mw E. Sapulete

Nieuwsberichten websites Nationale Parken Zuidwest Drenthe 2021

Fietspad Dwingelderveld afgesloten

18 februari 2021

Het fietspad over het Dwingelderveld is tijdelijk afgesloten. Door opeenvolgende winterse omstandigheden is het momenteel erg nat en modderig en dus nauwelijks begaanbaar. Natuurmonumenten heeft het pad, voor de veiligheid van fietsers, tijdelijk afgesloten. Ook het fietspad over de heide naar het Achterlandse Veen is slecht te fietsen. Houd de website van Natuurmonumenten of het Nationaal Park in de gaten voor actuele informatie over toegankelijkheid.

Fietspad weer opengesteld

23 februari 2021

Het fietspad over het Dwingelderveld is weer opengesteld.

Deuren bezoekerscentrum Dwingelderveld blijven nog even dicht

25 februari 2021

Bezoekerscentrum Dwingelderveld blijft nog gesloten tot 17 maart.

Aekingerzand kraamkamer voor de tapuit

8 maart 2021

Aekingerzand kraamkamer voor de tapuit

Werkzaamheden bij het Holtveen

18 maart 2021

Aan de oostkant van het Commissaris Cramerpad (tegen het Nuilerbos en de A28 aan) herstelt Staatsbosbeheer het Holtveen.

Enquete betrokkenheid inwoners

22 maart 2021

Studenten onderzoek naar betrokkenheid van inwoners bij het Nationaal Park

[Versterking kwaliteit en beleving van het landschap in en rondom de Drentse Nationale Park](#)

23 maart 2021

Versterking kwaliteit en beleving van het landschap in en rondom de Drentse Nationale Parken

[Noordrand Dwingelderveld natter](#)

6 april 2021

Aan de noordkant van het Dwingelderveld is Staatsbosbeheer bezig met het herstel van natte laagten.

[Boek over de redding van het Dwingelderveld](#)

6 april 2021

Begin april verscheen een nieuw boek van journalist Axel Wiewel, die al eerder een boek over het Dwingelderveld heeft geschreven. Het nieuwe boek heeft als titel 'De redding van het laatste grote natte heideveld van Nederland'.

[Bezoekerscentrum gaat deels weer open](#)

22 april 2021

Bezoekerscentrum Dwingelderveld gaat vanaf woensdag 28 april weer beperkt open.

[De tapuiten broeden weer op de Kale Duinen](#)

22 april 2021

De tapuiten broeden weer op de Kale Duinen

[Openingstijden Zaandstee](#)

17 mei 2021

Vanaf zondag 16 mei zijn er weer enkele activiteiten vanuit infocentrum De Zaandstee bij schaapskooi achter 't Zaand in Lhee.

[Blotevoetenpad buitencentrum Drents-Friese Wold weer open!](#)

19 mei 2021

Blotevoetenpad buitencentrum Drents-Friese Wold weer open!

[Leerlingen ontdekken Drentse Nationale Parken via verhalenwedstrijd](#)

25 mei 2021

Leerlingen ontdekken Drentse Nationale Parken via verhalenwedstrijd

[Afsluiting populair wandelpad Dwingelderveld voor broedende kraanvogel](#)

31 mei 2021

Afsluiting populair wandelpad Dwingelderveld voor broedende kraanvogel
Afsluiting populair wandelpad Dwingelderveld voor broedende kraanvogel

[Bezoekerscentrum Dwingelderveld in juni vaker open](#)

31 mei 2021

Vanaf dinsdag 1 juni worden de openingstijden van bezoekerscentrum Dwingelderveld uitgebreid van dinsdag tot en met zondag van 10.00 tot 17.00 uur.

[Maaibeheer Natuurmonumenten](#)

30 juni 2021

Natuurmonumenten past ander maaibeheer toe.

Drukke in het Dwingelderveld

30 juni 2021

Drukke in het Dwingelderveld

Schapen geschoren

30 juni 2021

Schapen van kudde Achter 't Zaand geschoren

'Plankenpad' Spier populair

30 juni 2021

Boswandeling Spier populair

Werkzaamheden Dwingelderveld

30 juni 2021

Geplande werkzaamheden Dwingelderveld

Nieuwe gebiedskaart bij bezoekerscentrum

30 juni 2021

Nieuwe kaart met bezoekersinfo bij bezoekerscentrum

Update kraanvogels familiepad

30 juni 2021

Update kraanvogels Achter 't Zaand

Meesterwerk Nederlands Landschap

12 augustus 2021

Fietsroute app Ode aan het landschap voor Dwingelderveld beschikbaar

speelnatuur krijgt update

6 september 2021

De speelnatuur van OERRR bij bezoekerscentrum Dwingelderveld in Ruinen krijgt een upgrade. Vanaf 7 september tot medio half oktober is de speelnatuur bij het bezoekerscentrum afgesloten voor publiek. De aannemer en vrijwilligers van Natuurmonumenten maken de speelnatuur uitdagender en toegankelijk voor iedereen.

Leven in de kudde

8 september 2021

Het is zonder meer waar dat een ontmoeting met elkaar imponerende Sayaguesa runderen zeer indrukwekkend is. De beste manier om hiermee om te gaan is van een afstandje rustig afwachten.

Herstel heide voor robuuste natuur

22 september 2021

Herstel heide voor robuuste natuur

Open dag Junior Rangers

23 september 2021

Op 2 oktober 2021 houden de Junior Rangers van het Drents Friese Wold van 9 tot 12 uur een open dag In het Drents-Friese Wold bij Hoogersmilde in de buurt.

Ervaar de duisternis in Nationaal Park Drents-Friese Wold

11 oktober 2021

Op zaterdag 30 oktober wordt er landelijk de Nacht van de Nacht georganiseerd. Ook bij Buitencentrum Drents-Friese Wold kunt u deze nachtactiviteit beleven. Om 19.00 uur start de duistere tocht door Nationaal Park Drents-Friese Wold. De tocht is voor jong en oud.

Fruitshow in Buitencentrum

13 oktober 2021

Fruitshow in Buitencentrum

Stiltewandeling

13 oktober 2021

Een wandeling waar je stil van wordt

Kom helpen op de natuurwerkdag

19 oktober 2021

Kom helpen op de natuurwerkdag

Twee bijzondere doe- wandelingen

26 oktober 2021

Twee bijzondere doe- wandelingen

Roofvogelfietstocht

1 november 2021

Roofvogelfietstocht

Hendrik Oosterveld gekozen als lid EUROPARC-raad

2 november 2021

Hendrik Oosterveld gekozen als lid EUROPARC-raad

Heide Kibbelhoek opener

4 november 2021

In de Kibbelhoek aan de oostrand van het Dwingelderveld heeft Staatsbosbeheer plagwerk uitgevoerd.

Verwijderen Amerikaanse trosbosbes

4 november 2021

De Amerikaanse trosbosbes of blauwe bes is een geliefde struik vanwege de heerlijke bessen die de struik produceert. Maar door hun snelle uitbreiding en groei verdringen ze planten en struiken die hier van nature thuis horen. Daarom heeft Staatsbosbeheer besloten om de Amerikaanse trosbosbes te verwijderen.

Speelnatuur bezoekerscentrum krijgt vorm

4 november 2021

Speelnatuur Dwingelderveld krijgt steeds meer vorm.

Groot onderhoud fietspaden Dwingelderveld

10 november 2021

Vanaf maandag 15 november start Natuurmonumenten met groot onderhoud van een aantal fietspaden door het Dwingelderveld. In principe worden de werkzaamheden eind december dit jaar afgerond. Mochten de weersomstandigheden tegenzitten, dan lopen de werkzaamheden in 2022 door. De betreffende fietspaden zijn in die periode daarom afgesloten.

Ontmoetingswandeling bij Buitencentrum Drents-Friese Wold

16 november 2021

Ontmoetingswandeling bij Buitencentrum Drents-Friese Wold

Wandelen in het bos; een goede manier om ontspannen nieuwe mensen te ontmoeten.

Update onderhoud fietspaden Dwingelderveld - 23 dec

2 december 2021

De werkzaamheden aan de fietspaden in het Dwingelderveld zijn begonnen. Op dit moment is het pad over de heide tijdelijk afgesloten voor fietsers en ruiters.

Openingstijden bezoekerscentrum tot 1 april 2022

2 december 2021

Openingstijden bezoekerscentrum Dwingelderveld tot 1 april 2022

Openingstijden Zaanstee winter 2021/2022

2 december 2021

Openingstijden van de informatieruimte 'de Zaanstee' bij schaapskooi 'Achter 't Zaad' in Lhee.

Staatsbosbeheer Drents-Friese Wold zoekt vrijwilligers

7 december 2021

Staatsbosbeheer Drents-Friese Wold zoekt vrijwilligers

Vermijd de kerstfiles in het Dwingelderveld

22 december 2021

Wil je eventuele kerstfiles in het Dwingelderveld vermijden? Kies dan eens een andere, onbekendere parkeerplaats.

Plankenpad Spier wordt vernieuwd

22 december 2021

Het bekende en geliefde plankenpad Spier (een gedeelte van de witte wandelroute) wordt in december/januari geheel opgeknapt.

Adders weer in het zonnetje

22 december 2021

Vanaf het komend voorjaar kunnen ontwakende adders weer lekker zonnebaden op de wal bij de radiotelescoop in Dwingeloo.

Zaagcursus jeugd

22 december 2021

Leerlingen praktijkschool krijgen motorzaag les in het Dwingelderveld.

Werkzaamheden bij het Holtveen - update

22 december 2021

De resultaten van de werkzaamheden bij het Holtveen worden zichtbaar.

Update speelnatuur bij bezoekerscentrum Dwingelderveld

23 december 2021

De aangepaste speelnatuur bij bezoekerscentrum Dwingelderveld is bijna klaar en wordt het komende voorjaar geopend.

Lockdown en coronamaatregelen 2021

23 december 2021

Vanwege aanscherping maatregelen ter bestrijding van Covid 19, zijn alle activiteiten in ieder geval tot en met 14 januari 2022 geschrapt.